TOESPRAAK JOVD-VOORZITTER MARK RUTTE T.B.V. HET VVD CONGRES 18/19 MEI 1990

Voorzitter, dames en heren.

Het vlaggeschip van het derde kabinet Lubbers, ik doel op de sociale vernieuwing, wekt de indruk op een zandbak te zijn gelopen. Het is ronduit pijnlijk om te zien, hoe de diverse ministers tevergeefs proberen hun Concept voor de jaren '90, hun recept voor de grote maatschappelijke en sociale problemen van deze tijd, weer aan het varen te krijgen. Voor de oppositiepartijen biedt deze gênante vertoning van bestuurlijke onmacht natuurlijk prachtige mogelijkheden om vrij te schieten. Altijd prijs en het kost niets.

Zelfs de fractievoorzitters van de beide regeringspartijen vragen zich Inmiddels af hoe lang de regering nog besluiten voor zich uit kan schuiven. Besluiten, zowel op het terrein van h.v het verkeer- en vervoerbeleid, het milieu en de grote problemen met de onderwijsbegroting. Behalve dat dit leuk is voor de oppositie, is er echter meer aan de hand.

Het is van belang eens na te gaan waarom het eigenlijk fout gaat met die sociale vernieuwing. Waarom het überhaupt vaak fout gaat met grote bestuurlijke operaties waarbij meerdere departementen betrokken zijn en waarbij macht wordt overgedragen aan lagere overheden in provincie en gemeente. Ongeacht de partijpolitieke samenstelling van de regering.

We moeten hier scherp letten op de belangen van een regeringspartij in het bijzonder, het CDA. De confessionelen zijn namelijk niet gebaat bij het decentraliseren van bevoegdheden naar provincie en gemeente. Integendeel, decentralisatie is nu juist een cruciaal onderdeel van veel bestuurlijke operaties- Bij decentralisatie denkt het CDA per definitie aan overheveling van macht naar het maatschappelijk middenveld. Dat is hun domein. Daar zijn zij oppermachtig, daar hebben zij de touwtjes in handen. Het maatschappelijk middenveld.....

Dat ondoorzichtige bouwwerk van organisaties en instellingen die doorgaans de ondemocratische stichtingsvorm hebben. Door coöptatie worden samengesteld en daarmee ontoegankelijk zijn gemaakt voor iedere vorm van inspraak of controle. In liberale kring stelt men zich soms de vraag hoe

met dat middenveld omgegaan moet worden. Er zijn er die beweren dat een liberale partij er goed aan doet zelf onderdeel te worden van het middenveld. Daar zelf een machtspositie op te bouwen.

En er zijn er die op dit punt duidelijk zijn. Voor liberalen was en is geen plaats in dit CDA-bolwerk, in dit skelet van de verzuilde samenleving. Niet alleen zou het een liberale partij nooit lukken tussen de confessionelen blijvend een positie op te bouwen, maar bovenal zal een liberale partij geen bijdrage mogen en willen leveren aan het versterken van het corporatisme in Nederland en het legitimeren van een ondemocratische machtsuitoefening.

Terug naar de sociale vernieuwing en het vastlopen van vele grote bestuurlijke operaties. Naast ongetwijfeld vele andere oorzaken moet de vinger voor een belangrijk deel gelegd worden op de zere plek van de decentralisatie. Op de keuze die gemaakt moet worden tussen overheveling van macht en uitvoering naar de democratisch gecontroleerde provincies en gemeenten of naar het maatschappelijk van dat middenveld zelf, dat sowieso een enorme machtspositie heeft en de mogelijkheden om vernieuwing tegen te houden.

Het feit dat een regering blijkbaar niet meer in staat is grote bestuurlijke veranderingen op gang te brengen, is een ernstige zaak. Dat kan het vertrouwen van de kiezer in de politiek ernstige schade toebrengen. En met dat vertrouwen is het toch al magertjes gesteld.

Dit zijn vraagstukken die aan de orde moeten komen in de commissie Deetman, de commissie die zich bezighoudt met staatsrechtelijke vernieuwing.

En dat brengt mij bij het eerste punt dat ik hier vandaag wil maken. Ik wil hier de VVD-kamerfractie oproepen een actieve bijdrage te gaan leveren aan die cie. Deetman, Alle signalen wijzen erop dat m.u.v,

D66 geen enkele partij een eigen inbreng levert. Van PvdA en CDA hoeft dat om verschillende redenen geen verbazing te wekken, maar van een grote liberale partij als de VVD mag verwacht worden dat zij wel degelijk een eigen geluid laat horen; En pogingen onderneemt de discussie breder te trekken dan de vraag of er in Nederland een referendum moet komen.

Het is nog niet te laat; En er staat veel op het spel. Behalve het profiel van de VVD als een partij die zich ook over andere zaken druk kan maken dan de economie, gaat het om grotere dingen, zoals het terugkrijgen van het vertrouwen van de Nederlander in de overheid en het veilig stellen van de democratie.

Dames en heren, behalve het vraagstuk van de staatsrechtelijke vernieuwing, ligt er voor liberalen nog veel terrein braak. Het ontbreekt liberalen nog steeds aan een eigen concept voor de .toekomst, een concept dat confessionelen en sociaal-democraten kan uitdagen. Dat een alternatief kan vormen voor de verantwoordelijke samenleving van het CDA en de maakbare samenleving van de PvdA. Een van de redenen waarom men in liberale kring niet verder lijkt te komen dan het schrijven van verkiezingsprogramma's is de angst dat zo'n partij zich dan teveel gaat bezighouden met de zogenaamde immateriële punten. Velen binnen uw partij zijn er nog steeds van overtuigd dat kiezers alleen zijn te trekken met de financieel- economische standpunten, De stimulering van het eigenhuisbezit b.v en belastingverlaging.

Allemaal goede standpunten, allemaal waar, maar zij vormen niet het hele verhaal. Zij vormen geen compleet menu. In de jaren '70 en de eerste jaren van de jaren '80 ging het economisch met Nederland belabberd. Het was de periode van de polarisatie tussen VVD en PvdA.

De VVD kon de PvdA te kijk zetten als de partij van de potverteerders. Kiezers willen anno 1990 echter meer. Het gaat goed met de economie, hun portemonnaie is niet meer hun eerste en enige zorg en Kok is in de ogen van velen minstens zo zuinig als Ruding was. De kiezers willen weten waar volgens de VVD de samenleving als geheel naartoe moet, niet alleen hoe de VVD inlands kassa gaat beheren. Een fixatie op de financiële vraagstukken doet het liberalisme onrecht. Het liberalisme heeft meerdere kanten. Bovendien kan eenzijdige benadrukking van de financieel-economische standpunten tot een verschraling leiden van het gedachtengoed binnen een partij.

En dat zal oplossingen voor andere problemen in de weg staan.

Laat ik een voorbeeld noemen: De bestrijding van veelvoorkomende criminaliteit. De VVD roept om meer controle op straat, om een grotere pakkans. Standpunten die ook in andere partijen opgeld

doen. Maar waarom heeft het eigenlijk zover kunnen komen? Waarom vergrijpen eigenlijk zovele zich aan kleine criminaliteit? Nederland is volgens velen een liberaal land: Als dat zo is, dan heeft een liberale partij heel wat uit te leggen. Liberalen wijzen het gezin als hoeksteen de samenleving terecht van de hand. Niet dat 'het gezin' niet mag, echter mensen moeten zelf maar weten wat voor samenlevingsvorm ze kiezen.

Maar dreigt dan niet vereenzaming van velen, als de banden zo losjes worden? Of, om het probleem van de veelvoorkomende criminaliteit vanuit een andere invalshoek te benaderen, kunnen mensen zich nog wel herkennen in normen en waarden van de samenleving en wordt wetgeving wel op normen en waarden van de samenleving en wordt wetgeving wel op normen en waarden gebaseerd? Vraagstukken, die de rol van de overheid en de positie van de Individuele mens in de samenleving raken. Vraagstukken die verder gaan dan criminaliteitsbestrijding alleen, maar die niettemin geanalyseerd moeten worden voordat aan de oplossingen gedacht kan worden. Een liberale partij die direct recepten op tafel legt zonder een goede diagnoses van de ziekteverschijnselen, loopt het gevaar niet verder te komen dan het uiten van leuzen.

In de JOVD wordt op dit moment door de commissie Normvervaging gepoogd de aspecten die met veelvoorkomende criminaliteit te maken hebben in kaart te brengen. In het bijzonder wordt gekeken naar de vraag hoe de overheid wetten maakt en hoe de burger die wetgeving ervaart. Ook de JOVD zal niet kunnen ontkomen aan de noodzaak voor te stellen preventie en pakkans te verbeteren. Maar in onze jeugdige overmoed hopen wij het daar niet bij te laten. Uitgaande van het goede en het creatieve in de mens hopen wij wegen aan te geven die mensen er zoveel mogelijk toe te brengen überhaupt niet over te gaan tot overtredingen.

En dat brengt mij bij het tweede punt dat ik hier vandaag wil maken. Een liberale partij kan er niet omheen bij grote maatschappelijke vraagstukken zoals de bestrijding van criminaliteit in het licht van de positie van het onderwijs en de integratie van etnische minderheden in de samenleving, om er maar een paar te noemen.

Een liberale partij moet en kan over dergelijke niet-economische vraagstukken met tot de verbeelding sprekende standpunten komen die zo'n partij ook' electoraal behoorlijk vooruit zullen helpen; In een tijd waarin uit alle onderzoeken blijkt dat mensen in meer geïnteresseerd zijn dan hun eigen financiële positie.

Dames en heren, het aantal hotels en ministeries in Den Haag en omgeving waar de VVD de laatste jaren nog niet bijeen is gekomen om de neutraal terrein weer een personeel conflict te beslechten, neemt zienderogen af. Voor zover ik weet is hotel Des Indes nog niet bezocht. De JOVD kan u dit hotel voor een volgende gelegenheid zeer aanbevelen.

Op zichzelf is het een positief gegeven dat de VVD zich veel moeite getroost de interne verdeeldheid keer op keer weg te werken in avondvullende sessies. Maar men mag zich de vraag stellen hoe lang een partij door kan gaan met ruzie maken over personen. Zeker wanneer die ruzies zelden of nooit te maken hebben met de politieke koers van die partij. Een partij die op deze wijze doorgaat is geen lang leven beschoren. Integendeel. Velen zullen teleurgesteld die partij verlaten; Zo'n partij zal wegkwijnen en binnen afzienbare tijd zelf historie worden.

Deze analyse is niet nieuw; Ook dit weekend hebben velen deze conclusie getrokken. De vraag is echter wat moet gebeuren, welke weg gevolgd moet worden om af te rekenen met deze wijze van werken. Ik behoor niet tot diegenen die beweren dat binnen een politieke partij de neuzen dezelfde richting op moeten staan, ook waar het gaat om de politieke standpunten. Integendeel. Een politieke partij onderscheidt zich van een kiesvereniging doordat in zo'n partij het politieke debat, en dus niet de discussie over personen, met verve gevoerd worden. Een partij waar inhoudelijke meningsverschillen bediscussieerd worden zal inspirerend overkomen op de kiezer.

Zo'n partij zal het debat met de samenleving zelf aangaan en zal een enorme aantrekkingskracht uitoefenen op talentvolle mensen die meer willen dan folders uitdelen. Bovendien zal men in zo'n partij bij grijze van spreken niet hebben om te kibbelen over personen. Zo'n liberale partij zal zich niet alleen profileren d.m.v financieel- economische standpunten, maar ook d.m.v. standpunten waar ik

eerder over sprak, zoals de rol van de staat in het licht van de staatsrechtelijke vernieuwing en de positie van de individuele burger in de samenleving.

Het is niet of/of, maar en/en. Een eenzijdig benadrukking van de materiële vraagstukken doet de immateriële kanten van het liberalisme ernstig tekort, terwijl evenzeer een eenzijdige benadrukking van de Immateriële vraagstukken te weinig ruimte laat voor de materiële aspecten van het liberalisme.

En daarmee ben ik gekomen bij het derde en laatste punt dat ik vandaag in uw midden wilde leggen. De themacongressen, die kunnen een middel zijn om de discussie in de VVD aan te wakkeren, maar dat moet dan geen discussie om de discussie worden. De deelnemers moeten duidelijk kunnen zien dat er wat met de resultaten gebeurt. De themacongressen vormen het begin, niet het sluitstuk van een ingrijpende verandering van de partijcultuur.

Het einddoel zou moeten zijn een grote liberale partij, waarin een ieder die zich tot het liberalisme aangetrokken voelt zich kan herkennen. Of hij nou wil discussiëren of alleen klappen voor de lijsttrekker. Of hij zich nou vooruitstrevend voelt, of behoudend, of hij er alleen bijzet vanwege de belangen van zijn loonstrookje en/of zijn betrokkenheid bij grotere maatschappelijke vraagstukken. Zo'n partij, dames en heren, is geen "slecht weer" partij. Is geen partij die allen kiezers trekt als het met de economie wat minder gaat. Zo'n partij zal zelfs met succes een aanval kunnen doen op de posities van CDA en PvdA. En zich daarmee een plaats verschaffen waar het liberalisme thuishoort: In het midden van de macht.